

شورای جهانی آرشیو: ایکا (ICA)

*فائزه فرهودی

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی

faezehfarhoodi2000@yahoo.com

چکیده:

طریق، همه کشورهای جهان در زمینه اسناد و مدارک کشور خود هماهنگ با دیگر کشورها عمل کنند. شورای جهانی آرشیو برای تحقق این منظور ایجاد شده است.

اهمیت آرشیو:

استادان حقوق اداری و آرشیو معتقدند که بایگانی از دو لحاظ دارای اهمیت می باشد:

- اول، اهمیت اداری است که این اهمیت زود گذر است و خدمات رسانی و سرویس دهی آن تنها برای مؤسسات تولید کننده و اشخاص ذی نفع است که محل این بایگانی ها در خود سازمان است.

- دوم، اهمیت تاریخی می باشد که برخی از سوابق و اسناد پس از پایان کار و استفاده شدن در دستگاه ذیربط، همچنان دارای ارزش و اهمیت و عمر ابدی هستند و بایستی همیشه حفظ و نگهداری شوند. اینجاست که اهمیت و نقش آرشیو در کشورها روشن می‌گردد(۳).

نقش آرشیوهای ملی:

در یک کشور ممکن است چندین سازمان کوچک و بزرگ دولتی و خصوصی به جمع آوری اسناد پردازند و نقش آرشیو را ایفاء کنند، اما می بایست یک آرشیو ملی جهت یکپارچه کردن فعالیت ها و عملکردهای این سازمان ها وجود داشته باشد تا همه فعالیت های آرشیویی به یک سمت و سو حرکت کند. آرشیوهای ملی، حافظه دولت ها و ملت ها هستند و نهایتاً حافظه جهانی را تشکیل می دهند. آرشیوهای ملی حافظه هیت ملت ها هستند، بدون شناخت و تقویت هیت ملت ها، جوامع از مصونیت خارج می شوند و مانند فردی مستعد در برابر بیماری ها آسیب پذیر خواهند بود.

ارتباط تنگاتنگی میان توسعه یک جامعه و استفاده مناسب از

سوابق تاریخی هر جامعه ای می بایست توسط سازمانی مخصوص برای آیندگان حفظ گردد. معمولاً سوابق و اسنادی که با گذشت مدت زمان معینی، ارزش تاریخی پیدا می کند، توسط دولت و یا یک سازمان دولتی و یا اداره و مؤسساتی از این قبیل نگهداری و حفاظت می شود. به مؤسسه ای که مسئول حفظ و نگهداری سوابق و مدارک راکد کشور است، آرشیو ملی یا سازمان اسناد ملی گفته می شود. در هر کشوری وظیفه حفاظت، نگهداری و سازماندهی اسناد را آرشیو ملی بر عهده دارد و مهمترین پل ارتباطی بین آرشیوهای ملی در نقاط مختلف جهان، شورای جهانی آرشیو است که در این مقاله به معرفی آن پرداخته می شود.

کلیدواژه ها: آرشیو، شورای جهانی آرشیو، ایکا

مقدمه:

تاریخ برای جامعه به منزله حافظه برای افراد است. همان طور که فرد اگر حافظه خود را از دست بدهد، هیت خود را از دست می دهد و نمی تواند بدون رجوع به گذشته و درک آن هیت خود را احتراز کند؛ جامعه نیز بدون توجه به تاریخ و بدون داشتن آگاهی و خود آگاهی تاریخی، جامعه ای بی هیت خواهد بود.

بنابراین برای اینکه سوابق تاریخی یک ملت حفظ شود و نسل های آینده و نیز کشورهای دیگر از تاریخ آن جامعه مطلع شوند، لازم است که مؤسسه ای تشکیل گردد که به نحو احسن و تا آنجا که در توان دارد در تهیه، حفاظت و نگهداری اسناد و مدارک آن کشور کوشا و متعهد باشد. چنین مؤسساتی در کشورهای مختلف بوجود آمد. پس از آن این نیاز احساس شد که لازم است سازمانی به وجود آید تا فعالیت های مؤسسات تشکیل شده در کشورهای مختلف را در سطح بین المللی و به صورت یکپارچه هماهنگ کند و بدین

کارمی کند و با دیگر سازمانهای غیر دولتی نیز ارتباط دارد (۴). شعبه‌های ایکا در سرتاسر دنیا منشورهای محلی مخصوص را در اختیار مدیران آرشیو مستقر در آن منطقه قرار می‌دهد. همچنین در جلساتی مسئولان مراکز آرشیوی را گرد هم می‌آورد تا از مهارت‌های متخصصان این حوزه در حل مسائل و مشکلات مربوط به حوزه آرشیو بهره‌جویند (۵).

اطلاعاتی که در دسترس آنهاست، وجود دارد و آرشیو ملی مسئول برقراری این ارتباط است (۲). آرشیو ملی به گونه‌ای نقش واسطه را بین گذشته و آینده ایفاء می‌کند و ارتباط بین دیروز و فردا را برای جامعه برقرار می‌سازد تا با استفاده از آنچه در گذشته اتفاق افتاده و به صورت سند در آمده است، آینده درخشان تری برای یک جامعه رقم خورده شود.

شورای جهانی آرشیو:

مدیران آرشیوها و رکوردهای دولتی در سال ۱۹۸۴ انجمنی تشکیل دادند که اعضای آن را نهاد های آرشیوی و نهادهای مدیریت رکوردها و اسناد در سطح محلی، ایالتی و فدرالی تشکیل می‌دهند. مهمترین مرکزی که در سطح بین‌المللی در زمینه آرشیو فعالیت دارد، ایکا یا همان شورای جهانی آرشیو است. پس از تشکیل سازمان ملل متحد، با تلاش شاخه علمی و فرهنگی این سازمان (یونسکو)، شورای جهانی آرشیو به وجود آمد و اولین اجلاس آن در سال ۱۹۵۰ در پاریس تشکیل شد. این شورا در سال ۲۰۰۰، تقریباً دارای ۱۴۰۰ عضو از ۱۹۰ کشور جهان بود که این اعضا تحت چهار رده قرار گرفتند.

(۱) آرشیوهای دولتی و ایالتی (۲) نمایندگان مجامع حرفه‌ای آرشیوی (۳) مؤسسات آرشیوی غیر دولتی (۴) اعضای مستقل و اعضای افتخاری، که بیشترین حق عضویت را رده‌های اول و دوم می‌پردازند و حق رأی نیز منحصر به این دو رده است.

ایکا یک سازمان دولتی غیر متمرکز است که شامل یک مجلس عمومی است و توسط گروه اجرایی مدیریت می‌شود. شاخه‌های مختلف آن را آرشیویستها با پارلمان مخصوص خود در هر منطقه‌ای از جهان تشکیل می‌دهند. ایکا کمیته‌ها و کارگاه‌های گروهی را با همکاری متخصصان آرشیو برای حل مشکلات آرشیویستها تشکیل می‌دهد.

ایکا از نزدیک با سازمان‌های درون دولتی مانند یونسکو

عضویت در ایکا:

یک آرشیو دار با عضویت در ایکا از مزایای یک شبکه فرامرزی و تجربیات همکاران خود در دیگر نقاط دنیا بهره‌می‌برد و به شغل خود با دید بازتری می‌نگرد.

مزایای دیگر عضویت در ایکا

آگاهی از تازه‌های حوزه آرشیو:

سایت ایکا، منابع و مآخذ مورد نیاز حوزه آرشیو و اطلاعات مربوط به فعالیت‌های ایکا را به بیست زبان در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد.

سایت کنگره بین‌المللی آرشیو (۷)، آدرس تقریباً تمامی مقالات کنگره ۲۰۰۴ را داراست. با عضویت در سایت ایکا، پیوندهای این سایت، ۱۳ شعبه محلی و منطقه‌ای در دسترس قرار می‌گیرد و همچنین می‌توان با UNESCO, ICCROM و ICBS در ارتباط بود (۵).

گروه‌های ایکا:

آن دسته از اعضای ایکا که دارای علائق، فعالیت‌ها، تجربیات و اهداف مشترک هستند؛ به منظور تقویت، گروه‌هایی را تشکیل داده‌اند. عضویت و هماهنگی در این گروه‌ها و بخش‌ها، توسط دبیرخانه ایکا انجام می‌گیرد. این گروه‌ها عبارتند از:

- گروه آموزش؛

فهرست کنفرانس های بین المللی ایکا از بدو تاسیس تا کنون

شهر	کشور	سال
پاریس	فرانسه	۱۹۵۰
لاسه	هند	۱۹۵۳
فلورانس	ایتالیا	۱۹۵۶
استکهلم	سوئد	۱۹۶۰
بروکسل	بلژیک	۱۹۶۴
مانرید	اسپانیا	۱۹۶۸
مسکو	روسیه	۱۹۷۲
واشنگتن	امریکا	۱۹۷۶
لندن	انگلستان	۱۹۸۰
ین	آلمان	۱۹۸۴
پاریس	فرانسه	۱۹۸۸
مونترال	کانادا	۱۹۹۲
چن	بیجینگ	۱۹۹۶
اسپانیا	سوئد	۲۰۰۰
وین	اتریش	۲۰۰۴
کوراسائو	هند	۲۰۰۷

کشور ما می تواند با شرکت در این کنفرانس ها از جدیدترین اخبار و اطلاعات راجع به سند و آرشیو با اطلاع گردد و آن را به نحو احسن برای بهبود فعالیت های آرشیوی در کشور به کار گیرد.

نتیجه گیری:

بایگانی در هر کشوری به مثابه حافظه ملی قلمداد می شود و آرشیو ملی حافظ و نگهبان آثار، تاریخ و سرگذشت یک ملت محسوب می شود. شورای جهانی آرشیو مهمترین نقش را در برقراری ارتباط میان آرشیوهای ملی ایفاء می کند که وظایف سنگینی را در این زمینه برعهده دارد. همکاری آرشیوهای ملی و شرکت در کنفرانس ها و نشست هایی که شورای جهانی آرشیو برگزار می کند، می تواند نقش به سزایی در پیشبرد اهداف آرشیوی کشورها داشته باشد. رایزنی ها و تبادل اطلاعاتی که بین کشورهای مختلف صورت می گیرد، می تواند در تصمیم گیری های آینده مدیران کشورها در زمینه های مختلف بسیار موثر باشد.

- گروه اسناد و معماری؛

- گروه کار و تجارت؛

- گروه آرشیو داران سازمان های بین المللی؛ و

- گروه کلیساها و اماکن مذهبی (۶).

وظایف ایکا:

ایکا به عنوان یک سازمان تخصصی برای آرشیوهای جهان، وظیفه حفاظت، توسعه و استفاده از میراث جهانی آرشیو را بر عهده دارد. ایکا مدیران آرشیوهای ملی، انجمن های حرفه ای آرشیوی و آرشیوهای منطقه ای و ناحیه ای و آرشیوهای دیگر سازمان ها را گرد هم جمع می کند. کنفرانس های بین المللی ایکا در کشورهای مختلف جهان تا کنون در ۱۶ دوره تشکیل شده است. در واقع ایکا بر اساس این همایش ها و تصمیماتی که در پایان این کنفرانس ها گرفته می شود، سعی در بهبود وضعیت آرشیوهای جهان دارد. نشست های ایکا هر ساله براساس اساسنامه ایکا راجع به یکی از موضوعات مهم در حوزه آرشیو برگزار می شود و شرکت در این نشست با دعوت رسمی ایکا انجام می گیرد. هدف ایکا، ارتقای مدیریت و بهره وری اسناد و آرشیوها و نیز حفظ میراث ملت ها در سرتا سر دنیا است. ایکا در تلاش است از طریق تبادل تجربیات و نظرات در حوزه آرشیو تخصصی و مدیریت و سازماندهی مراکز آرشیوی به این هدف نائل شود. از اهم وظایف دبیرخانه ایکا، اداره سازمان و ایجاد ارتباط میان اعضا و هماهنگی شعبه ها با یکدیگر و با دیگر سازمان های بین المللی است (۵).

به طور کلی وظایف ایکا بدین شرح است:

- ۱- حمایت از توسعه آرشیوها در همه کشورها و همکاری با همه سازمان های آرشیوی شامل آژانس های بین المللی دولتی و غیر دولتی؛
- ۲- توسعه استانداردها در زمینه آرشیو، به گونه ای که مطابق با زیر ساختهای فرهنگی همه کشورها باشد و دیگر فعالیتها در زمینه اسناد و مدیریت آرشیوها؛
- ۳- برقراری ارتباط بین آرشیو همه کشورها و سازمان های حرفه ای اعم از سازمان های عمومی و خصوصی؛ و
- ۴- تشویق علاقه مندان جهت استفاده هر چه بیشتر از آرشیوها بوسیله فراهم آوردن تسهیلات بیشتر جهت استفاده از آرشیو (۴).

پی نوشت

1- International Council on Archive

منابع و مأخذ

- (۱) - جبارزاده، فاطمه «شورای بین المللی آرشیو». کتاب ماه تاریخ و جغرافیا. شماره ۱۱. مرداد ۱۳۸۶. ص ۱۰۰-۱۰۳.
- (۲) - اشرف، شهلا «شورای جهانی آرشیو». فصلنامه گنجینه اسناد. سال چهارم. شماره چهارم. زمستان ۱۳۷۳. ص ۱۱۰-۱۱۴
- (3)- www.nlai.ir. (10 feb 2008).
- (4)- http://www.aftab.ir/articles/social/organization/c4c1152349552_archive_p1.php. (5 feb 2008).
- (5)- www.ICA.org (9 feb 2008).
- (6)- www.wien2004.ica.org (9 feb 2008).